

Taalkundigen verlaten traditionele uitgevers uit onvrede over kosten van *open access*

Uit onvrede over de ongunstige contractvoorwaarden heeft een aantal internationale taalwetenschappelijke tijdschriften besloten te vertrekken bij hun uitgever. De onvrede draait onder meer om de hoge kosten van het *open access* publiceren. Daarbij wordt een artikel na betaling online gepubliceerd, en is het vervolgens voor iedereen gratis toegankelijk.

Het initiatief is mogelijk door de financiële steun van zes Nederlandse universiteiten en de Haagse onderzoeksfinancier NWO. Zij staan samen garant voor in totaal een half miljoen euro, voor eventuele juridische, en andere kosten.

De overstap van de linguïstische tijdschriften illustreert het toenemende verzet van de wetenschap

pelijke wereld tegen de macht van de traditionele, commerciële uitgevers. Die hebben afgelopen decennia steeds meer greep gekregen op het uitgeefproces. Universiteitsbibliotheken worden op kosten gejaagd, met steeds duurdere abonnementen op groeiende bundels van gecombineerde tijdschriften.

Twee taalkundige bladen zijn al overgestapt, en zitten nu bij de Britse uitgever Ubiquity Press. Die vraagt 400 euro per artikel voor het *open access* publiceren. Bij traditionele uitgevers ligt dat soms wel vier keer zo hoog. Bij Ubiquity Press mogen wetenschappers ook hun auteursrecht houden. De overgestapte tijdschriften zijn *Laboratory Phonology* (zat bij uitgever De Gruyter) en *Journal of Portuguese Linguistics*

(zat bij de Universiteit van Lissabon). Nog eens twee tijdschriften zijn in onderhandeling met hun huidige uitgever. Daarbij zit ook het vooraanstaande blad *Lingua*, dat wordt uitgegeven door het Nederlandse Elsevier, de grootste wetenschappelijke uitgever ter wereld. Hoofdredacteur van *Lingua* is Johan Rooryck, hoogleraar Franse taalkunde aan de Universiteit Leiden. Hij zegt dat de vier linguïstische tijdschriften een stichting hebben opgericht, LingOA, dat de betaling van de open access artikelen afhandelt. Rooryck hoopt dat andere linguïstische tijdschriften er zich nog bij aan zullen sluiten. Volgens hem kan het initiatief ook als voorbeeld dienen voor andere vakgebieden. „Het laat zien hoe je als tijdschriftredactie over kunt stappen van een

abonnementsmodel naar een APC-betaalmodel.” APC staat voor *article processing charge*, het bedrag dat een uitgever rekent voor het verwerken en publiceren van een artikel.

Rooryck noemt het bijzonder dat het initiatief mogelijk is door Nederlandse steun. De garantstelling van een half miljoen euro is voornamelijk bedoeld om de eerste vijf jaar de publicatie van artikelen te bekostigen. Ook artikelen van wetenschappers uit het buitenland. „Nederland is hier gidsland”, zegt Rooryck. Na vijf jaar worden de publicatiekosten overgenomen door de Open Library of the Humanities, een online platform voor geesteswetenschappelijke publicaties, gesponsord door universiteitsbibliotheken wereldwijd.

Marcel aan de Brugh